

Kildekritik ”AT Få SMiL”

Overordnet set handler kildekritik om teksters **troværdighed** og **anvendelighed**. ”Kan jeg stole på det? ”, er et centralt spørgsmål detektiven stiller sig i sin jagt på forbryderen. Alle spørgsmål skal ikke nødvendigvis besvares hver gang en tekst/kilde undersøges.

Analysepunkterne er lavet om til en slags børneremse ”AT Få SMiL”. Remsen er lettere at huske. Det er kun de STORE bogstaver som bruges.

<h2>A</h2> fsender	Hvem har skrevet den og hvad er indholdet? Hvorfor har afsenderen skrevet den? Hvad var formålet? Var afsenderen tæt på begivenhederne? Tog afsenderen selv del i begivenhederne? Og hvilken rolle spillede afsenderen i givet fald? Var afsenderen på afstand af begivenhederne og dermed afhængig af andre (ukendte?) kilder? Har afsenderen personlige interesser i klemme og vil fremlægge en bestemt version? Ved afsenderen noget om emnet? Taler han sandt?
<h2>T</h2> ype	Hvilken type tekst/kilde er det? Skønlitteratur? Faglitteratur? Hvordan skal vi bedømme/vurdere teksten/kilden: Er kilden et dokument (et historisk materiale: fx en lovtekst)? Er kilden en beretning , der fortæller om begivenhederne, så det er indholdet der skal bedømmes (fx en journalists avisartikel om en lovs tilblivelse)? Er beretningen en øjenvidneskildring (førstehåndsberetning = ofte det bedste; færre forfalskninger) eller er en (andenhandsberetning) som har oplysningerne fra anden side. Er kilden den først nedskrevne (primær)? Eller (sekundær) at afsenderen har oplysningerne fra en primær tekst? Primær eller sekundær handler dybest set om ”hvem har skrevet af efter hvem? ” Er teksten/kilden personlig fra en central afsender? Er teksten institutionel ? Er afsenderen ”bundet af” en institutions synspunkter/politik? Er teksten fortrolig (fx intern forhandlings referat) eller er teksten beregnet for offentligheden ? (Generelt vil <i>personlige</i> kilder som regel være mere troværdige end institutionelle, og <i>fortrolige</i> kilder vil være mere troværdige end kilder beregnet til offentligheden).

<p>Faktorer</p>	<p>Ofte et spørgsmål til lærebøger: Hvilke ”faktorer/årsager” mener afsenderen er vigtige for udviklingen af samfundene i fortiden og nutiden? Det stærke individ? Teknologien? Økonomien? Folkemasser? Religioner/ideer?</p>
<p>Å</p>	
<p>Sproget</p>	<p>Hvordan er sprogstilen? Er afsenderen tilbøjelig til at skrive fx ironisk, følelses- og holdningsorienteret? Eller er tendensen mere neutral-, saglig og kendsgerningsorienteret? Er teksten underbygget eller slynger afsenderen rundt med ”halve sandheder” og overdriver med argumentationskneb: (karakter-, autoritets-, ekspert-, prestige-, idol-, selvsikkerheds-, lærdoms-, hensigts-, generaliserings-, mængde- og udbredelses-, påfugle-, fornufts-, og historiekneb.) Fx ”<i>alle (generalisering) eksperter (ekspertkneb) er enige om, at sådan har det været i 1000 år (historiekneb)...</i> ” Bruger afsenderen: Bandeord, negative/positive tillægsord, sproglige billeder og/eller anonyme personudtryk ”man”, ”det vides”? Hvad fokuseres der på? Hvad bliver trukket i baggrunden?</p>
<p>Modtager</p>	<p>Vil afsenderen påvirke negativt/positivt sin målgruppe?</p>
<p>I</p>	
<p>Layout</p>	<p>Ofte hjemmesider, reklamer, billeder m.v. Her tænkes på formen: Komposition, synsvinkel, farver, skygger, perspektiv, rum, personer, billedtekst, lyd, lys, stemning, symboler, antydninger m.m.</p>